

Αρμενοπούλος

Μηνιαία νομική επιθεώρηση
Εκδίδεται από τον
Δικηγορικό Σύλλογο
Θεσσαλονίκης

11 ΕΤΟΣ 55ο
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2001

ΑΝΑΤΥΠΟ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2001

Η ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΩΝ Ή ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΜΗ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

(Εξ αφορμής της υπ' αριθμ. 15330/2001 απόφασης ασφαλιστικών μέτρων του
Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης)*

Γεωργίου Χρυσ. Παλάξη, Δικηγόρου

Α') Όταν το Μετοχικό κεφάλαιο μιας Ανώνυμης Ακτοπλοϊκής Εταιρίας (ή οποιασδήποτε άλλης ΑΕ) αποτελείται από ανώνυμες μετοχές (φυσικά σώματα, εις τον κομιστήν), όταν καταθέσει η εταιρία αίτηση (εφόσον έχει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις) στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και αρχίσει η διαπραγμάτευση των μετοχών της σ' αυτό, οι ανώνυμες μετοχές θα μετατραπούν σε ονομαστικές;

Ως γνωστόν, οι μετοχές των Ανωνύμων Εταιριών διακρίνονται σε ανώνυμες (εις τον κομιστήν) και σε ονομαστικές^{1,2}. Η επιλογή του τύπου των μετο-

χών ανήκει κατά κανόνα στην εταιρία. Λέμε κατά κανόνα, γιατί υπάρχουν και ορισμένες περιπτώσεις όπου ο νόμος απαιτεί την υποχρεωτική ονομαστικοποίηση των μετοχών της ανώνυμης εταιρίας όπως στις ελληνικές ανώνυμες εταιρίες που μετέχουν, είτε οι ίδιες είτε ως μέλη κοινοπραξιών³, στις διαδικασίες ανάληψης έργων ή προμηθειών, συμπεριλαμβανομένης και της προσφοράς υπηρεσιών, όπου υποχρεούνται, κατά την υποβολή της προσφοράς για τη συμμετοχή τους σε διαγωνισμούς ανάληψης έργων ή προμηθειών, να έχουν ονομαστικοποιήσει τις μετοχές τους μέχρι φυσικού προσώπου^{4,5,6,7}.

* Βλ. ανωτ. σελ. 1542.

1. Ανώνυμες μετοχές εις τον κομιστήν ή ονομαστικές έχουν τη μορφή φυσικών σωμάτων (χαρτί) στην περίπτωση που οι μετοχές δεν διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, ενώ αντίθετα, εάν διαπραγματεύονται, είναι υποχρεωτική η απούλοποίηση των μετοχών, σύμφωνα με τον ν. 2396/1996, όπως τροποποιήθηκε από τους ν. 2533/97 και ν. 2651/98.
2. Στις ανώνυμες μετοχές εις τον κομιστήν (φυσικά σώματα στην περίπτωση που οι μετοχές δεν διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, ενώ αντίθετα εάν διαπραγματεύονται είναι υποχρεωτική η απούλοποίηση σύμφωνα με τον ν. 2396/96) είναι ενσωματωμένες (στο κάτω μέρος) και οι αντίστοιχες μερισματαποδείξεις-κουπόνια (συνήθως από τον αριθμό 1 μέχρι και το 24). Στο κάθε κουπόνι αναγράφεται μόνο ο αριθμός τίτλου (certificate number) και όχι ο αριθμός μετοχών (share numbers), ενώ στη μετοχή (στο πάνω μέρος) αναγράφονται και τα δύο, καθώς και η επωνυμία της εταιρίας, η έδρα της, ο αριθμός μητρώου της (ΜΑΕ), το μετοχικό κεφάλαιο, καθώς και οι τυχόν αυξήσεις του Μετοχικού Κεφαλαίου. Επίσης, οι μετοχές διακρίνονται σε ασφαλείας και μη. Υπάρχει ειδικός κανονισμός περί εκτόπισης μετοχών ασφαλείας (χρώμα, σχήμα, μέγεθος κτλ.). Το κάθε κουπόνι-μερισματαπόδειξη αντιστοιχεί και σε ένα δικαίωμα, όπως είναι η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου υπέρ των παλιών μετόχων με καταβολή μετρητών, και άλλοτε το κουπόνι μπορεί να ενσωματώνει το ετήσιο μέρισμα κατόπιν εγκρίσεως από τη Γ.Σ. και άλλοτε μπορεί να ενσωματώνει «δωρεά» μετοχές κατόπιν κεφαλαιοποίησης αποθεματικών ή αναπροσαρμογής παγίων. Τέλος, τα δικαιώματα είναι μεταβιβάσιμα, αποτελούν περιουσιακό δικαίωμα του κατόχου-μετόχου και αναπόσπαστο τμήμα της ανώνυμης μετοχής (όταν φυσικά δεν είναι εισηγμένες και διαπραγματεύσιμες στο ΧΑΑ, όπως στην προκείμενη περίπτωση).

3. Π.δ. 82/96 ΦΕΚ Α' 66/11.4.1996.

4. Υποχρεωτική ονομαστικοποίηση επέβαλε και ο ν. 2328/95 (άρθρο 15 παρ. 1) για τους προμηθευτές και εργολάβους του Δημοσίου, όπως και για τις επιχειρήσεις ΜΜΕ. Δεν απαιτείται όμως στην περίπτωση αυτή τήρηση τύπου, ούτε συνδέεται με φορολογικές υποχρεώσεις. Οι μετοχές των ελληνικών ανωνύμων εταιριών που μετέχουν στις διαδικασίες ανάληψης έργων ή προμηθειών του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται από τα άρθρα 9 παρ. 1 του ν. 1232/1982 και 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982, ύψους μεγαλύτερου του ενός δισεκατομμυρίου (1.000.000.000) δραχμών, είναι υποχρεωτικά ονομαστικές. Έτσι, υποχρεώνονται όλες οι Ανώνυμες Κατασκευαστικές Εταιρίες, οι οποίες αναλαμβάνουν έργα του δημοσίου αξίας δρχ. 1 δισ. και άνω, όπως επίσης και οι Ανώνυμες Εταιρίες Συμμετοχών, οι οποίες διατηρούν στο χαρτοφυλάκιό τους μετοχές των ως άνω περιγραφόμενων εταιριών, να ονομαστικοποιήσουν τις μετοχές τους σε επίπεδο φυσικού προσώπου.
5. Εξαιτίας της πλεονάζουσας εφαρμογής του άρθρου 15 του ν. 2328/95 (νόμος Βενιζέλου), πολλές ιδίως κατασκευαστικές εταιρίες, που οι μετοχές τους διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο (ανέστειλαν τη διαπραγμάτευση των ανωνύμων μετοχών τους) κατά το πρώτο εξάμηνο του 1996, στο όνομα της «διαφάνειας» και σημείωσαν αιφνίδια και κατακόρυφη πτώση των τιμών τους, αφού ως γνωστόν ήταν και είναι άμεσα εξαρτημένες από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Το παραπάνω (σε συνδυασμό με την ακύρωση του διαγωνισμού του Καζίνο Φλοίσβου) είχε ως αποτέλεσμα τη γενικότερη στρέβλωση της χρηματιστηριακής αγοράς και τη ζημία πολλών μικροεπενδυτών εκείνη την εποχή.
6. Με τον ν. 2414/96 τροποποιήθηκε το άρθρο 15 του ν. 2328/95. Η υποχρέωση ονομαστικοποίησης των εισηγμέ-

Με τον α.ν. 1527/1950, που κυρώθηκε από τον ν. 1644/1951, έγινε μια προσπάθεια καθιέρωσης της υποχρεωτικής ονομαστικοποίησης των μετοχών όλων των ανωνύμων εταιριών. Η προσπάθεια όμως αυτή απέτυχε και ο ν. 1644/1951 καταργήθηκε από το ν.δ. 3330/1955. Το άρθρο 3 όμως του ν.δ. 3330/1955, το οποίο κατά την κωδικοποίηση του ν. 2190/20 έγινε το άρθρο 11α', διατήρησε την υποχρεωτικότητα των ονομαστικών μετοχών σε ορισμένες ΑΕ που ασκούν επιχειρήσεις που έχουν σχέση με ζωτικά συμφέροντα του κράτους.

Ονομαστικές μετοχές: Η περίπτωση του άρθρ. 11α' του ν. 2190/20 αναφέρει ενδεικτικά τις περιπτώσεις υποχρεωτικής ονομαστικοποίησης μετοχών των ΑΕ. Η υποχρέωση της ονομαστικοποίησης των μετοχών επιβάλλεται συνήθως και κατά κύριο λόγο είτε για να είναι σε θέση η ΑΕ να γνωρίζει τους μετόχους της, είτε για να μπορεί η Διοίκηση να ελέγχει τη σύνθεση των μετόχων⁸.

νων κατασκευαστικών εταιριών, σε επίπεδο φυσικού προσώπου, δεν ισχύει για τις μετοχές που κατέχονται από Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες (ΟΣΕΚΑ), Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου του ν. 1969/91, τράπεζες, ασφαλιστικά ταμεία, ασφαλιστικές εταιρίες, χρηματιστηριακές εταιρίες και εταιρίες επιχειρηματικού κεφαλαίου και μέχρι ποσοστού 5%. Δυνατότητα εξαίρεσης παρέχεται στις τράπεζες υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

7. Βλ. όμως και τον ν. 2372/96, όπου ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη συμμόρφωση των εταιριών στην ονομαστικοποίηση των μετοχών τους σε προκαθορισμένο χρόνο. Οι επιπτώσεις διαφοροποιούνται αναλόγως του χρόνου καθυστέρησης.
8. Υπάρχει η τάση τον τελευταίο καιρό, πολλές εισηγμένες εταιρίες στο ΧΑΑ, ενώ οι μετοχές τους διαπραγματεύονται ως ανώνυμες με αποφάσεις των Γενικών τους Συνελεύσεων (χωρίς να υπάρχει η υποχρέωση από τον νόμο) να τις μετατρέπουν σε ονομαστικές. Γιατί; Κατά την άποψή μου, δύο είναι οι πιθανές αιτίες που θα συντελούσαν στο να υπάρχει αυτή η τάση: α') Ως γνωστόν οι περισσότερες εταιρίες που είναι εισηγμένες στο ΧΑΑ είναι «οικογενειακές», δηλαδή οι βασικοί μέτοχοι είναι και παράλληλα και μέλη του Δ.Σ. Με τη θέσπιση όμως της υπ' αριθμ 14212 Απόφασης της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΦΕΚ Β' 1030/22.8.2000), όπου ρυθμίζονται τα θέματα της «Δημόσιας Πρότασης Αγοράς Κινητών Αξιών», σε συνδυασμό με τη μεγάλη πτώση που σημείωσαν οι τιμές των μετοχών, να «φοβούνται» τα μέλη του Δ.Σ., που είναι και μεγαλομέτοχοι, τις «επιθετικές εξαγορές» από ανταγωνιστές τους, β') ένας άλλος ακραίος λόγος, πιθανόν να είναι ότι μπορεί να επιθυμούν κάτι τέτοιο και για το λόγο ότι πολύ πιο εύκολα, όταν οι μετοχές είναι ονομαστικές, μπορούν να «χειραγωγηθούν» (ή καλύτερα ατόπως να προωθηθούν lobbying), σε συνδυασμό με την περιορισμένη διασπορά των μετοχών (free float) και τη χαμηλή κεφαλαιοποίηση που μπορεί να έχουν.

Εκτός από τις μετοχές του άρθρ. 11α' (τραπεζικές, ασφαλιστικές, σιδηροδρομικές, αεροπορικές ραδιοφωνίας, τηλεπικοινωνιών, παραγωγής φωταερίου παραγωγής και διανομής ηλεκτρικού ρεύματος, αποχετεύσεως πόλεων) υπάρχουν και άλλες⁹, οι κυριότερες των οποίων είναι:

1) Οι μετοχές ορισμένων ειδικών ΑΕ που ασκούν επιχειρήσεις γενικού ενδιαφέροντος, που στο μετοχικό τους κεφάλαιο μετέχει αποκλειστικά ή κατά πλειοψηφία το Κράτος και οι μετοχές τους είναι υποχρεωτικά ονομαστικές, όπως π.χ. στον ΟΤΕ (άρθρ. 12 παρ. 2 του ν.δ.165/1973) και στον ΟΣΕ (άρθρ. 6 β.δ. 496/1972), ΕΥΔΑΠ, ΚΑΕ (Καταστήματα Αφορολογήτων Ειδών), Ελληνικά Πετρέλαια.

2) Οι ανεξόφλητες μετοχές στην περίπτωση της μερικής καταβολής του μ.κ. σύμφωνα με το άρθρ. 12 παρ. 2 του ν. 2190/20¹⁰.

3) Οι μετοχές των Ανώνυμων Χρηματιστηριακών Εταιριών (Α.Χ.Ε. άρθρ. 3 παρ. 3 εδ. 3 του α.ν. 1806/1988).

4) Οι μετοχές των ΑΕ Διαχειρίσεως Αμοιβαίων Κεφαλαίων (άρθρ. 27 παρ. 6 του α.ν. 1969/1991).

5) Οι μετοχές των εταιριών χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing άρθρ. 2 παρ. 5 του ν. 1665/1986).

6) Οι μετοχές των εταιριών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (άρθρ. 4 παρ. 5 του ν. 1806/1990).

7) Οι μετοχές των εταιριών παροχής επιχειρηματικού κινδύνου (άρθρ. 2 παρ. 2 του ν. 1775/1988).

8) Οι μετοχές των αθλητικών ΑΕ (άρθρ. 10 παρ. 2 του ν. 1958/1991).

9) Οι μετοχές των εταιριών εκμετάλλευσης ακινήτων (άρθρ. 51 του ν. 542/1977).

10) Οι μετοχές των εταιριών που είναι ιδιοκτήτες εφημερίδων και περιοδικών (άρθρ. 42 παρ. 1 του ν. 1746/1988).

11) Οι μετοχές ΑΕ διαχειρίσεως ενεργητικού-παθητικού (άρθρ. 84 παρ. 1 του ν. 1969/1991).

12) Οι μετοχές ΑΕ που προέρχονται από μετατροπή ή συγχώνευση (άρθρ. 4 του ν.δ. 1297/1972).

13) Εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 11α' του ν. 2190/20 και των υπολοίπων περιπτώσεων (βλ. αμέσως παραπάνω), όπου καθίσταται υποχρεωτική η ονομαστικοποίηση των μετοχών (είτε οι μετοχές

9. *Ε. Νισυραίος*, ΔικΑΕ, τόμος Ι, σελ. 536-537, άρθρο 11α' του ν. 2190/20.

10. Βλ. *Κων. Γ. Παμπούκη*, Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρίας, τεύχος δεύτερο, α' έκδοση, εκδόσεις Σάκουλα 1990, σελ. 84. «Αυτό επιβάλλεται, για να γνωρίζει η εταιρία τους μετόχους, τα πρόσωπα που της οφείλουν την εισφορά».

διαπραγματεύονται σε χρηματιστήριο είτε όχι) έχουμε και την περίπτωση των ανωνύμων εταιριών λήψης και διαβίβασης εντολών, όπου και αυτές υποχρεωτικά είναι ονομαστικές (άρθρο 30 παρ. 1 του ν. 2396/96).

14) Τέλος, οι μετοχές των Ανωνύμων Εταιριών Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων είναι ονομαστικές, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 5 του ν. 2778/1999 (ΦΕΚ Α' 295 «Αμοιβαία Κεφάλαια Ακίνητης Περιουσίας-Εταιρίες Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία και άλλες διατάξεις»).

Όλες οι παραπάνω περιπτώσεις υποχρεωτικής ονομαστικοποίησης αφορούν ανώνυμες εταιρίες, οι οποίες είτε έχουν σύνδεση με το Χρηματιστήριο και έχουν εισαγάγει τις μετοχές τους προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο (Κύρια, Παράλληλη, ΝΕ.Χ.Α.), είτε δεν έχουν σύνδεση με το Χρηματιστήριο και οι μετοχές τους δεν διαπραγματεύονται σ' αυτό. Δηλαδή όλες οι παραπάνω ανώνυμες εταιρίες κατά το αρχικό ιδρυτικό καταστατικό οφείλουν το μετοχικό τους κεφάλαιο να είναι διηρημένο σε ονομαστικές μετοχές.

Όπως αναφέραμε παραπάνω, οι μετοχές των ανωνύμων χρηματιστηριακών εταιριών (ΑΧΕ, σύμφωνα με το άρθρο 3 § 3 εδ. α' του ν. 1806/1988) είναι υποχρεωτικά ονομαστικές, αλλά δεν είναι διαπραγματεύσιμες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, με την εφαρμογή όμως του ν. 2843/2000 (άρθρο 7) σε λίγο οι ΑΧΕ θα μπορούν να εισαγάγουν τις μετοχές τους στο ΧΑΑ και επομένως οι μετοχές τους θα είναι φυσικά και πάλι ονομαστικές. Οι μετοχές των Εταιριών Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου (ΒΕΧ) μπορεί να είναι είτε ανώνυμες είτε ονομαστικές, ανεξαρτήτως από το εάν είναι εισηγμένες και διαπραγματεύσιμες στο ΧΑΑ ή όχι. (βλ και *Κων. Γ. Παμπούκη, Οργανισμοί Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες, Εκδόσεις Σάκουλα 1992, σελ. 36, περ. Α'*).

Από πουθενά δεν προκύπτει ότι εφόσον οι μετοχές μιας Ανώνυμης εταιρίας είναι ανώνυμες (εφόσον επιτρέπεται από το νόμο και δεν είναι υποχρεωτικά ονομαστικές) κατά την εισαγωγή τους σε χρηματιστήριο μετατρέπονται υποχρεωτικά σε ονομαστικές. Αυτό εύκολα μπορεί να διαπιστωθεί και από το γεγονός ότι από τις 17 Εταιρίες Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου που διαπραγματεύονται στο ελληνικό ΧΑΑ, οι 16 από αυτές τις μετοχές διαπραγματεύονται ως ανώνυμες, και μόνο μίας Εταιρία Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου διαπραγματεύονται οι μετοχές της ως ονομαστικές. (Η επιλογή του τύπου των με-

τοχών ανήκει δηλαδή στην εταιρία, όπως αναφέρθηκε παραπάνω).

Επίσης, από τις 4 ανώνυμες ακτοπλοϊκές εταιρίες που διαπραγματεύονται οι μετοχές τους στο ΧΑΑ, οι τρεις διαπραγματεύονται ως ονομαστικές και μίας εταιρίας διαπραγματεύονται οι μετοχές ως ανώνυμες. Αντίθετα, οι τραπεζικές μετοχές όλες είναι υποχρεωτικά ονομαστικές και διαπραγματεύονται ως τέτοιες στο ΧΑΑ, σύμφωνα με το άρθρο 11α' του ν. 2190/20. Απαγορεύεται δηλαδή στο αρχικό καταστατικό ενός ανωνύμου πιστωτικού ιδρύματος οι μετοχές να είναι ανώνυμες και εφόσον είναι υποχρεωτικά ονομαστικές μετά την πάροδο του προβλεπόμενου χρόνου και αφού έχει τις κατάλληλες προϋποθέσεις εισάγονται οι μετοχές της (ως ονομαστικές) στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Επομένως, σύμφωνα με τα λεπτομερώς εκτεθέντα, εσφαλμένως εκρίθη κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων όπου ζητείτο από τον αιτούντα η επίδειξη εγγράφων ότι: «χωρίς όμως την τήρηση των τυπικών διατυπώσεων, δηλαδή της κατάρτισης είτε ιδιωτικού, είτε συμβολαιογραφικού εγγράφου, και αυτό για να αποφευχθεί η διπλή φορολόγηση των μεταβιβαζόμενων μετοχών, ως ανώνυμες την πρώτη φορά και ως ονομαστικές τη δεύτερη με την εισαγωγή τους στο ΧΑΑ, πρακτική η οποία, όπως συνομολογείται από τον ίδιο τον καθού και τον κατά πρότασή του εξετασθέντα μάρτυρα, συνήθως ακολουθείται όταν πρόκειται για αγορά μετοχών ανωνύμων εταιριών μη εισηγμένων ακόμη στο ΧΑΑ».

Συμπέρασμα: Από πουθενά δεν προκύπτει ούτε από τον ν. 2190/20 (άρθρο 11α') αλλά ούτε και από τις περιπτώσεις όπου υποχρεωτικά οι εταιρίες έχουν ονομαστικές μετοχές, ότι εφόσον μια ακτοπλοϊκή εταιρία έχει ανώνυμες μετοχές (κατά το αρχικό της ιδρυτικό καταστατικό) όταν αυτές εισάγονται προς διαπραγμάτευση στο ΧΑΑ μετατρέπονται υποχρεωτικά σε ονομαστικές.

Β) Είναι νόμιμος ο ισχυρισμός του καθ' ού ότι τις επίδικες ανώνυμες μετοχές τις απέκτησε απευθείας από την ακτοπλοϊκή εταιρία και ότι όταν το μετοχικό κεφάλαιο μιας ΑΕ διαιρείται σε ανώνυμες μετοχές υποχρεούται αυτή να τηρεί το ειδικό βιβλίο μετόχων (μετοχολόγιο);

Ως γνωστόν απαγορεύεται στην ανώνυμη εταιρία, η οποία δεν είναι εισηγμένη στο ΧΑΑ, η απόκτηση ιδίων μετοχών σύμφωνα με το άρθρο 15β παρ. 1 του ν. 2190/1920. Συνεπώς, είναι αδύνα-

τον ο καθ' ού να απέκτησε τις μετοχές από την ίδια την ακτοπλοϊκή εταιρία, εφόσον δεν ήταν εισηγμένη στο ΧΑΑ¹¹.

Όταν το μετοχικό κεφάλαιο μιας ΑΕ αποτελείται από ανώνυμες μετοχές (ανεξαρτήτως του γεγονότος εάν είναι εισηγμένες ή μη στο ΧΑΑ) τηρείται από την εταιρία μόνο το βιβλίο των μετοχών στις οποίες διαιρείται το μετοχικό κεφάλαιο της ανωνύμου εταιρίας.

Στο παραπάνω βιβλίο μετοχών είναι καταχωρημένοι μόνο οι αύξοντες αριθμοί μετά των αντιστοιχών μερισματαποδείξεων που έχουν εκδοθεί από την εταιρία και όχι τα ονόματα. Η ιθαγένεια, η διεύθυνση, τα στοιχεία ταυτότητας και ο Α.Φ.Μ. των κατεχόντων αυτές μετοχών.

Αντίθετα, στην περίπτωση που το μετοχικό κεφάλαιο αποτελείται από ονομαστικές μετοχές (γεγονός που δεν συμβαίνει στην περίπτωση μας), πέραν του βιβλίου μετοχών παράλληλα τηρείται και το βιβλίο μετόχων, τα οποία θεωρούνται μαζί με τα βιβλία Γ.Σ. και Δ.Σ. από την αρμόδια εφορία ανωνύμων εταιριών κατά τη δήλωση έναρξης των εργασιών της ΑΕ, που καταχωρείται στο σύστημα TAXIS.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω και σύμφωνα με το άρθρο 8β' παρ. 1 του ν. 2190/20, η μεταβίβαση των ονομαστικών μετοχών (πέραν του εγγράφου τύπου και της δήλωσης στην αρμόδια Φ.Α.Ε.) «γίνεται δι' εγγραφής στο ειδικό βιβλίο της εταιρίας χρονολογούμενης και υπογραφομένης υπό του μεταβιβάζοντος μετόχου και του προς όν η μεταβίβασις ή των πληρεξουσίων αυτών» και τα στοιχεία αυτά καταχωρούνται στο παραπάνω ειδικό βιβλίο.

Η μόνη περίπτωση που εκ του αποτελέσματος μπορεί να γνωρίζει η ΑΕ της οποίας το κεφάλαιο αποτελείται από ανώνυμες μετοχές είναι, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του ν. 2190/20, η υποχρέωση του μετόχου να καταθέσει τις ανώνυμες μετοχές που κατέχει προκειμένου να συμμετέχει νόμιμα στις Γ.Σ. της εταιρίας και στην περίπτωση που συμμετέχει σε Αύξηση Μετοχικού κεφαλαίου, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 6 του ν. 2190/20, που ορίζει ότι «η καταβολή των μετρητών για κάλυψη αρχικού μετοχικού κεφαλαίου ή τυχόν αυξήσεων αυτού.....θα πραγματοποιούνται υποχρεωτικά με

κατάθεση σε ειδικό λογαριασμό επ' ονόματι της εταιρίας που θα τηρείται σε οποιαδήποτε τράπεζα που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα». Και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις τονίζουμε ότι εκ των πραγμάτων η εταιρία είναι σε θέση να γνωρίζει ενδεικτικά μόνον τα ονοματεπώνυμα των κατόχων των ανωνύμων μετοχών στη δεδομένη χρονική στιγμή.

Γ) Στις μεταβιβάσεις ονομαστικών ή ανωνύμων μετοχών μη εισηγμένων στο ΧΑΑ, είναι απαραίτητος ο έγγραφος τύπος:

Σύμφωνα με τον ν. 2753/17.11.1999 (ΦΕΚ Α' 249), όπου ορίζεται ότι: «φορολογείται αυτοτελώς με συντελεστή 5% η πραγματική αξία πώλησης μετοχών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών, που μεταβιβάζονται από ιδιώτες ή από φυσικά ή από νομικά πρόσωπα»^{12,13,14,15,16,17,18}

12. Βλ. όμως για εισηγμένες μετοχές στο ΧΑΑ (είτε διαπραγματεύονται ως άυλες ανώνυμες είτε ως άυλες ονομαστικές) τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 2579/1998, όπως ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με το άρθρο 22 του ν. 2742/1999, «όπου ορίζεται ότι επιβάλλεται φόρος με συντελεστή 6% (τοίς χιλίοις) στις πωλήσεις μετοχών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών για συναλλαγές που πραγματοποιούνται σ' αυτό (προσφάτως ο συντελεστής φόρου έχει εκπέσει στο τρία τοίς χιλίοις). Η υπεραξία που προκύπτει κατά την πώλησή τους απαλλάσσεται, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 38 του ν. 2238/1994, από την φορολογία όταν δικαιούχος της υπεραξίας είναι φυσικό πρόσωπο». Επίσης, βλ. και την 1024266/438/Α0012 ΠΟΑ 1086 της 7 Μαρτίου 2000 Απόφασης του Υπουργείου Οικονομικών με Θέμα: «Δικαιολογητικά για την απόδειξη της ωφέλειας από την αγορά και πώληση μετοχών», όπου ορίζεται ότι: 2. Τα κέρδη αυτά, που προκύπτουν από την πώληση μετοχών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος, γράφονται στους κωδικούς αριθμούς 657-658 του πίνακα 5 της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων. 3. Για την απόδειξη της απόκτησης των κερδών αυτών πρέπει να επισυναφθούν στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος τα πινάκια αγοράς και πώλησης των συγκεκριμένων μετοχών (σημ. τα παραπάνω ισχύουν για τα φυσικά πρόσωπα, ενώ διαφορετική νομοθετική αντιμετώπιση υπάρχει για τα νομικά πρόσωπα).

13. Οι ναυτικές εταιρίες δεν απαλλάσσονται του φόρου 5% στη μεταβίβαση των (μη εισηγμένων) μετοχών τους. Ο εν λόγω φόρος αποτελεί φόρο συναλλαγών και όχι φόρο εισοδήματος και επομένως δεν έχει εφαρμογή η απαλλακτική διάταξη του άρθρου 35, εδάφ. 1, του ν. 814/1978 (Ν.Σ.Κ. γνομ. 432/2000).

14. Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 2238/1994, ο φόρος αποδίδεται από τον υπόχρεο, δηλαδή τον εκποιούντα μετοχή, με την υποβολή δήλωσης στην οικεία φορολογική Αρχή πριν από τη μεταβίβαση των μετοχών, δηλαδή πριν από τη σύνταξη του σχετικού εγγράφου.

15. Βλ. όμως 1105373/11006πε/Β0012 ΠΟΑ:1033 της 25 Ιανουαρίου 2000 του Υπουργείου Οικονομικών με Θέμα:

11. Αντίθετα, όταν οι εταιρίες είναι εισηγμένες στο ΧΑΑ, βλ. το άρθρο 6 του ν. 2892/93.2001 (ΦΕΚ Α' 46), όπως τροποποίησε τις παρ. 5,6,7,10 και 11 του άρθρου 16 του ν. 2190/20.

Σύμφωνα με τον ν. 1882/1990, άρθρο 8 παρ. 16, όπου ορίζεται ότι «Συμφωνητικά που καταρτίζο-

νται μεταξύ επιτηδευματιών ή τρίτων¹⁹ πρέπει εντός δέκα (10) ημερών να προσκομίζονται στην αρμόδια ΔΟΥ για θεώρηση²⁰. Σε αντίθετη περίπτω-

«Κατά την εισφορά μετοχών μη εισηγμένων στο Χ.Α.Α. για την κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου νεοιδρυόμενης ανώνυμης εταιρίας ή ως συμμετοχή στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου υφιστάμενης Α.Ε. δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 2238/1994» και επομένως δεν υπάρχει η υποχρέωση περί αυτοτελούς φορολόγησης με συντελεστή 5% της πραγματικής αξίας των εισφερόμενων μετοχών σύμφωνα με την παρ. 6 της παραπάνω ΠΟΑ.

16. Βλ. όμως και την παρ. 2 εδ. β' της ίδιας απόφασης (ΠΟΑ 1033) «Σε περίπτωση εκχώρησης ή μεταβίβασης περιουσιακού στοιχείου, χωρίς να υποβληθεί η οικεία δήλωση από τον δικαιούχο του κέρδους ή της ωφέλειας για να καταβληθεί με βάση αυτήν ο φόρος εφάπαξ, το πρόσωπο που αποκτά το περιουσιακό στοιχείο είναι αλληλεγγύως και εις ολόκληρον συνυπεύθυνο με τον μεταβιβάζοντα ή εκχωρούντα για την πληρωμή του φόρου που οφείλεται».
17. Βλ. όμως και την 1052114/10691/Β0012 ΠΟΑ 1185 της 7 Ιουνίου 2000 Απόφασης του Υπουργείου Οικονομικών με θέμα: «Κατά τη χορήγηση, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 13 του κ.ν. 2190/1920, μετοχών στο προσωπικό της εταιρίας δεν προκύπτει εισόδημα υποκείμενο σε φορολογία». Εξάλλου, με τις διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 13 του κ.ν. 2190/1920, οι οποίες προστέθηκαν με την περ. γ' της παρ. 10 του άρθρου 10 του ν. 2741/1999, ορίζεται ότι, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που λαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29, παράγραφοι 3 και 4 και 31 παράγραφος 2, μπορεί να θεσπιστεί πρόγραμμα διαθέσεως μετοχών στον Πρόεδρο, τα μέλη του Δ.Σ., τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και όλο το προσωπικό της εταιρίας με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης αγοράς μετοχών, περίληψη της οποίας υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β'. Η απόφαση αυτή της Γ.Σ. πρέπει ιδίως να ορίζει τον ανώτατο αριθμό μετοχών που μπορεί να εκδοθούν, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/10 των υφιστάμενων μετοχών, αν οι εργαζόμενοι ασκήσουν το δικαίωμα (option) αγοράς μετοχών, την τιμή διαθέσεως αυτών, καθώς και τους όρους διαθέσεως των μετοχών στους εργαζόμενους. Το Δ.Σ. της εταιρίας, με απόφασή του εκδίδει τα πιστοποιητικά δικαιώματος αγοράς μετοχών και κατά το μήνα Δεκέμβριο κάθε χρόνου, εκδίδει μετοχές στους εργαζόμενους που άσκησαν το δικαίωμά τους, αυξάνοντας το κεφάλαιο της εταιρίας αντιστοίχως και πιστοποιεί την αύξηση του κεφαλαίου κατά το άρθρο 11. Οι αυξήσεις αυτές του κεφαλαίου δεν αποτελούν τροποποιήσεις του καταστατικού. Αλλά και τα πρόσωπα που θα λάβουν σύμφωνα με τα πιο πάνω τις μετοχές με καταβολή του χαμηλού τιμήματος, δεν αποκτούν κανένα εισόδημα. Το εισόδημα (υπεραξία) θα προκύψει όταν πωλήσουν τις υπόψη μετοχές που θα λάβουν, με την προϋπόθεση ότι η τιμή πώλησης θα είναι μεγαλύτερη από την τιμή αγοράς τους. Πλην όμως το εισόδημα αυτό απαλλάσσεται από τη φορολογία σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 της παραπάνω ΠΟΑ 1185. Όμως, η αξία των πωλούμενων μετοχών θα υπαχθεί σε φορολογία 3% (τρεις χιλιοίς) ή 5%, ανάλογα με το αν οι μετοχές είναι εισηγμένες στο ΧΑΑ ή όχι.

18. Εξαιρέση από τη φορολογική επιβάρυνση του 5% των μεταβιβάσεων μετοχών που διαπραγματεύονται στην Ελληνική Αγορά Αναδυόμενων Κεφαλαιαγορών (Ε.Α.Γ.Α.Κ.), δεδομένου ότι οι μεταβιβάσεις αυτές αποτελούν μέρος της διαδικασίας έκδοσης των Ελληνικών Πιστοποιητικών και όχι αυτοτελείς πωλήσεις, μελετάται από τις υπηρεσίες των συναρμόδιων υπουργείων. Προς την κατεύθυνση αυτή μελετάται και δεν αποκλείεται να υιοθετηθεί, πρόταση της διοίκησης του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, με την οποία προτείνεται η κατάργηση της φορολογίας με συντελεστή 5% της πραγματικής αξίας πώλησης μετοχών για την Ελληνική Αγορά Αναδυόμενων Κεφαλαιαγορών (Ε.Α.Γ.Α.Κ.). Όπως επιστημαίνεται στο σχετικό υπόμνημα, με τον ν. 2238/94 φορολογείται αυτοτελώς με συντελεστή 5% η πραγματική αξία πώλησης μετοχών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ή ξένο Χρηματιστήριο που μεταβιβάζονται από ιδιώτες ή από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά. Το Χρηματιστήριο, τονίζεται στο υπόμνημα, στο πλαίσιο της πρόωθησης της Ελληνικής κεφαλαιαγοράς ως κέντρου των κεφαλαιαγορών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης ενεργοποιεί την Ελληνική Αγορά Αναδυόμενων Κεφαλαιαγορών (Ε.Α.Γ.Α.Κ.). Στην αγορά αυτήν εισάγονται και διαπραγματεύονται τα Ελληνικά Πιστοποιητικά (ΕΛ ΠΣ). Τα ΕΛΠΣ εκδίδονται από Ελληνικές Τράπεζες και είναι τίτλοι που αντιπροσωπεύουν μετοχές αλλοδαπών εταιριών και κυρίως εταιριών που εδρεύουν στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι μετοχές της αλλοδαπής εταιρίας μπορεί να είναι είτε εισηγμένες είτε μη εισηγμένες σε Χρηματιστήριο. Η φορολογική αυτή επιβάρυνση (5%) αποτελεί ισχυρότατο αντικίνητρο για την ενεργοποίηση της Ε.Α.Γ.Α.Κ., η οποία αποτελεί ζήτημα στρατηγικής σημασίας για την ελληνική κεφαλαιαγορά και το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει στην περιοχή, επισημαίνεται στο πόρισμα. Για την αντιμετώπιση του θέματος αυτού, καταλήγει το υπόμνημα, θα μπορούσε να υπάρξει εξαίρεση από τη φορολογική επιβάρυνση του 5% των συγκεκριμένων μεταβιβάσεων, δεδομένου ότι αυτές αποτελούν μέρος της διαδικασίας έκδοσης ΕΛΠΣ και όχι αυτοτελείς πωλήσεις.
19. Η εν λόγω διάταξη έχει την έννοια ότι αναφέρεται μόνο στα συμφωνητικά που αφορούν συναλλαγές είτε μεταξύ επιτηδευματιών, είτε μεταξύ επιτηδευματιών και τρίτων, εφόσον από τις συναλλαγές αυτές πηγάζουν εισοδήματα των επιτηδευματιών που υπόκεινται σε φορολογία (ΑΠ 761/1996 ΔΕΕ 1996.739). Ο όρος «επιτηδευματίας» δεν επεξηγείται στον εν λόγω νόμο. Κατά το άρθρο 2 του ν. 2579/1998, επιτηδευματίας ορίζεται κάθε πρόσωπο φυσικό ή νομικό, αλλοδαπό ή ημεδαπό που ασκεί δραστηριότητα στην Ελληνική επικράτεια και αποβλέπει στην απόκτηση-εισοδήματος από εμπορικές, βιομηχανικές, βιοτεχνικές ή γεωργικές επιχειρήσεις ή ελεύθερο επάγγελμα ή οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση.
20. Όπως ίσχυε (τροποποιήθηκε μόνο ως προς τους επιτηδευματίες βάσει της 1065606/7222/ΔΕΒ/18.7.2000 Α.Υ.Ο.,

ση δεν έχουν καμία ισχύ»²¹.

Σύμφωνα με τον ν. 2459 της 18.2.1997, όπου σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 15 «προκειμένου να λάβει χώρα μεταβίβαση μετοχών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο γίνεται αποκλειστικά ιδιωτικό ή συμβολαιογραφικό έγγραφο»^{22,23} θεωρημένο από δημόσια οικονομική υπηρεσία και αν δεν γίνει με τον τρόπο αυτόν, η μεταβίβαση των μετοχών είναι άκυρη και δεν παράγει κανένα έννομο δικαίωμα υπέρ αυτού που τις αποκτά»²⁴.

Σύμφωνα με την 1056431/10479/Β0012/Πολ 1169 της 23.5.1997 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών (ΦΕΚ Β' 479), πρέπει το ιδιωτικό ή συμβολαιογραφικό έγγραφο να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία: «1. Τον ακριβή χρόνο μεταβίβασης των μετοχών και τον τόπο σύνταξης του σχετικού ιδιωτικού ή συμβολαιογραφικού εγγράφου.

2. Τα πλήρη στοιχεία όλων των συμβαλλομένων (πωλητών - αγοραστών - δωρεοδόχων κλπ.)

3. Τα στοιχεία όλων των μεταβιβαζόμενων μετοχών»²⁵.

όπου ορίζεται «ότι η κατάσταση αυτή υποβάλλεται από κάθε υπόχρεο επιτηδευματία για θεώρηση στην αρμόδια ΔΟΥ μέχρι την 20ή ημέρα των μηνών Ιανουαρίου, Απριλίου, Ιουλίου, Οκτωβρίου εκάστου έτους, στην οποία (κατάσταση) συμπεριλαμβάνονται τα συμφωνητικά που καταρτίστηκαν το αμέσως προηγούμενο ημερολογιακό τρίμηνο).

21. Έτσι, στην πράξη, αφού υποβληθεί η δήλωση στην αρμόδια εφορία όπου έχει έδρα η εταιρία, της οποίας οι μετοχές πρόκειται να μεταβιβασθούν και πληρωθεί ο φόρος 5% από τον πωλητή, υπάρχει υποχρέωση μέσα σε 10 ημέρες να κατατεθούν στην αρμόδια ΔΟΥ, στην οποία υπάγεται το κάθε ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη, τα ιδιωτικά ή συμβολαιογραφικά έγγραφα.
22. Στην πράξη, τα συμβαλλόμενα μέρη καταρτίζουν για τις μεταβιβάσεις μετοχών ιδιωτικό συμφωνητικό και όχι συμβολαιογραφικό, προφανώς για να μην επιβαρυνθούν με συμβολαιογραφικά δικαιώματα, καθώς και τις αμοιβές των πληρεξουσίων δικηγόρων.
23. Βλ. όμως και το άρθρο 11 παρ. 4 περ. ζ του α.ν. 148/1967 «Περί μέτρων προς ενίσχυση της Κεφαλαιαγοράς», όπου ορίζει: «Απαλλάσσονται εφ' εξής των τελών χαρτοσήμου, τροποποιημένου του άρθρου 15 του Κώδικος Τελών Χαρτοσήμου: α')...1) η μεταβίβαση μετοχών ιδρυτικών τίτλων και ομολογιών εν γένει». Συνεπώς το έγγραφο που συντάσσεται για την απόδειξη της μεταβίβασης των μετοχών δεν υπόκειται σε αναλογικά τέλη χαρτοσήμου.
24. Βλ. και ΣτΕ ΠΕ 406/1999 Ε' Τμ. «Ο τρόπος προσδιορισμού της αφέλειας που προέρχεται από μεταβίβαση μετοχών μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο μπορεί να γίνει μόνο με τυπικό νόμο».
25. Βλ. όμως και ΕφΑθ 5153/2000 (ΔΕΕ 2001/390) «Επίσης πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικός αβάσιμος ο σχετικός λόγος της ανακοπής κατά τον οποίο στο ιδιωτικό

4) τον τρόπο με τον οποίο μεταβιβάζονται οι μετοχές, το συμφωνούμενο τίμημα, καθώς και ο τρόπος καταβολής του»²⁶.

Σύμφωνα με το άρθρο 79 του ν. 2238/1994, όπου προστέθηκε η παράγραφος 4, που έχει ως εξής: «4. Η μεταβίβαση εν ζωή ή λόγω θανάτου»²⁷ ονομαστικών ή ανωνύμων μετοχών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών πραγματοποιείται αποκλειστικώς με συμβολαιογραφικό έγγραφο ή με ιδιωτικό έγγραφο θεωρημένο από τον προϊστάμενο της οικείας δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας. Απόκτηση τέτοιων μετοχών κατά παράβαση της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου θεωρείται άκυρη και δεν παράγει κανένα έννομο δικαίωμα υπέρ αυτού που τις αποκτά, όπως το δικαίωμα είσπραξης μερίσματος, συμμετοχής στις γενικές συνελεύσεις μεταβίβασης των μετοχών αυτών κλπ.»^{28,29}.

Συμπερασματικώς καταλήγουμε στην άποψη ότι ο έγγραφος τύπος είναι απαραίτητος για τις μεταβιβάσεις ονομαστικών ή ανωνύμων μετοχών μη εισηγμένων στο ΧΑΑ, αφού ο νομοθέτης ζητά όχι

συμφωνητικό πώλησης των μετοχών δεν περιγράφονται επαρκώς οι πωληθείσες μετοχές, αφού δεν αναφέρονται οι αριθμοί τους, η ονομαστική τους αξία, το ποσοστό επί του κεφαλαίου και ο τρόπος υπολογισμού της αγοραίας αξίας τους, διότι από το ίδιο το συμφωνητικό προκύπτει ότι πωλείται το σύνολο των μετοχών της...».

26. Βλ. όμως και ΕφΑθ 5153/2000 (ΔΕΕ 2001/390) «Οι περαιτέρω συναφείς αιτιάσεις του ανακτόντος ότι δεν προσκόμισε στον εκδόντα τη διαταγή πληρωμής δικαστή α') το έγγραφο σύστασης του νομικού προσώπου, β') αποδεικτικό ότι κατείχε ή κατέχει τις πωληθείσες μετοχές και γ') πρακτικό που να αποφασίζει η αιτούσα την πώληση των μετοχών, πρέπει ν' απορριφθούν ως αβάσιμες. Τούτο διότι μεταξύ των αναγκαίων εγγράφων για την απόδειξη της ύπαρξης της επίδικης απαίτησης και του ποσού δεν περιλαμβάνονται τα ανωτέρω».
27. Άστοχος εδώ ο νομοθέτης, αφού ζητά ιδιωτικό έγγραφο ή συμβολαιογραφικό και «λόγω θανάτου». Δηλαδή με λίγα λόγια: «Ανάστασις Τεθνεώτων»!!! ή μάλλον «Αόζαρε Δεύρο Έξω»!!! Βλ. Ν. Χατζητζανή, Νομοθετικά Άστοχία, στο ΔΦΝ 1999/3 και Α. Γεωργακόπουλου, στο ΔΕ&Ε 1997/535.
28. Βλ. επίσης «για το εάν ο καθιερούμενος έγγραφος τύπος μεταβίβασης της μετοχής είναι συστατικός ή δηλωτικός» αν πάντως τεθεί αυτοτελώς το ζήτημα αυτό, θα έπρεπε να γίνει δεκτό ότι, κατά την ορθότερη άποψη, ο τύπος είναι συστατικός. Η μεταβίβαση Μετοχής ΑΕ ως αντικείμενο αυτοτελούς φορολογίας, Σπ. Καραλή, Φόροι κατά τη μεταβίβαση μετοχών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο, Εκδόσεις Σάκουλα 1999, σελ. 18.
29. Διότι με τη διάταξη του άρθρου 79 παρ. 4 του ν. 2238/1994, που προστέθηκε από 18.2.1997 με το άρθρο 15 παρ. 3 του ν. 2459/1997, ο έγγραφος τύπος για τη μεταβίβαση μετοχών είναι συστατικός (ομοίως και Ι. Αρυλλεράκη και Β. Λεβαντή) και όχι δηλωτικός.

μόνο από τους «εν ζωή» τη σύνταξη ιδιωτικού ή συμβολαιογραφικού εγγράφου αλλά και από τους «νεκρούς». Επομένως, είναι τελείως ανυπόστατος ο ισχυρισμός του καθ' ού, ότι δήθεν «έγινε προφορική συμφωνία και ότι δεν χρειαζόταν να γίνει κάτι τέτοιο».

Σύμφωνα την με αριθμό 1112719/11072/B 0012 της 2.12.1999 απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών Π.Ο.Α 1233 με θέμα «Προσδιορισμός της πραγματικής αξίας μεταβιβαζόμενων μετοχών ημεδαπών ανωνύμων εταιριών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών» ισχύουν τα παρακάτω:

Πριν από την ισχύ της παραπάνω απόφασης απαιτούνταν για το έγκυρο της μεταβίβασης φόρος 5% επί της δηλωθείσης αξίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών (αγοραστή-πωλητή). Από τις 2.12.1999 έως και σήμερα ο φόρος 5% της μεταβίβασης υπολογίζεται βάσει της *πραγματικής αξίας*³⁰

30. Ως γνωστόν, υπάρχουν τέσσερις διαφορετικές αξίες μετοχών: η ονομαστική αξία της μετοχής, η λογιστική αξία, η πραγματική (ή εσωτερική) αξία και η χρηματιστηριακή (αγοραία) αξία της μετοχής.

Ονομαστική αξία της μετοχής: «Το κεφάλαιο διαιρείται σε ίσες μετοχές. Καθεμιά τους, έτσι, αντιστοιχεί σε ίσο ποσοστό του κεφαλαίου κι αυτό το λέμε ονομαστική αξία. Το κεφάλαιο, συνεισφέρει, είναι το γινόμενο που παίρνουμε, όταν πολλαπλασιάσουμε τις μετοχές με την ονομαστική τους αξία» (βλ. *Καν. Γ. Παμπούκη, Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρίας, τεύχος δεύτερο, α' έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1990, σελ. 46*).

Λογιστική αξία της μετοχής: Προκύπτει από την «καθαρή θέση» της εταιρίας, όπως αυτή προκύπτει από τα λογιστικά της βιβλία σε κάθε περίοδο που θα θελήσει κάποιος να προσδιορίσει την αξία αυτή. Δηλαδή πρέπει να προσδιορίσει την καθαρά λογιστική θέση της εταιρίας με βάση τα στοιχεία της χρονικής στιγμής υπολογισμού και να διαιρέσει την αξία αυτή με τον αριθμό των μετοχών που κυκλοφορούν. Το πηλίκον της διαιρέσεως δίδει την λογιστική αξία της μετοχής.

Πραγματική αξία της μετοχής: Στον προσδιορισμό της πραγματικής αξίας της μετοχής μπαίνει η δυναμική της αποτίμησης της περιουσιακής κατάστασης της εταιρίας ως συνόλου, με βάση την οποία θα υπολογισθεί η αξία της μετοχής. Ανεξάρτητα πάντως από τη μέθοδο με την οποία θα υπολογισθεί η πραγματική αξία της μετοχής, στις επενδυτικές αποφάσεις λαμβάνονται υπ' όψιν τα στοιχεία αυτά, αλλά συνεκτιμούνται με πολλά άλλα, έτσι ώστε η διαμόρφωση της τελικής γνώμης να είναι προϊόν συνδυασμού όσο το δυνατόν περισσότερων πληροφοριών για μεγαλύτερη προσέγγιση στον αντικειμενικό στόχο.

Χρηματιστηριακή αξία μετοχής: Είναι αυτή που προκύπτει καθημερινά βάσει της τιμής της μετοχής που διαμορφώνεται στο Χρηματιστήριο σύμφωνα με τον νόμο της προσφοράς και ζήτησης (σημ. οι τρεις πρώτες αξίες αναφέρονται μόνο στις μη εισηγμένες μετοχές, αντίθετα όταν οι μετοχές είναι διαπραγματεύσιμες στο ΧΑΑ υ-

των μεταβιβαζόμενων μετοχών και για τον λόγο αυτόν οι προϊστάμενοι των εφοριών ανωνύμων εταιριών ζητούν τους τελευταίους πέντε ισολογισμούς των μετοχών της εταιρίας που πρόκειται να μεταβιβαστούν (παρ. 3), ενώ για νεοσύστατες ΑΕ, όπως ήταν η ακτοπλοϊκή, το τελευταίο ισολόγιο πριν από τη μεταβίβαση. Η συγκεκριμένη απόφαση εφαρμόστηκε διότι καλιά τα συμβαλλόμενα μέρη απέκρυπταν εσκεμμένα την πραγματική αξία της μετοχής και γινόταν μεγάλη φοροδιαφυγή. Σε περίπτωση που από συμβολαιογραφικό έγγραφο ή ιδιωτικό συμφωνητικό προκύπτει πραγματική αξία μεταβίβασης μετοχών μεγαλύτερη αυτής που προκύπτει, λαμβάνεται υπόψη αυτή η μεγαλύτερη (παρ. 5).

Ανώνυμες μετοχές: Ως γνωστόν³¹ η εν ζωή μεταβίβαση ανωνύμων μετοχών που δεν είναι εισηγμένες στο ΧΑΑ γίνεται όπως για κάθε κινητό πράγμα, δηλ. με συμφωνία ότι μετατίθεται η κυριότητα και παράδοση της νομής της μετοχής από τον κύριο στον αποκτώντα³². Με την παράδοση ο μέτοχος νομιμοποιείται αυτοδικαίως έναντι της εταιρίας στην άσκηση των μετοχικών του δικαιωμάτων, χωρίς ν' απαιτείται καμία εγγραφή στα βιβλία της Α.Ε., ούτε οποιαδήποτε γνωστοποίηση της μεταβίβασης. Και τούτο διότι αποκλειστικό μέσο νομιμοποίησης για την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων είναι ο τίτλος της ανώνυμης μετοχής, αφού στο έγγραφο της ανώνυμης μετοχής ενσωματώνεται και το ενοχικό δικαίωμα και χωρίς την κατοχή της μετοχής δεν μπορεί να γίνει λόγος για αξίωση άσκησης των δικαιωμάτων αυτών, που φορέας τους είναι η ανώνυμη μετοχή^{33,34,35}. Για την

πάρχει, εκτός των τριών παραπάνω, και η χρηματιστηριακή αξία της μετοχής) (βλ. *Παναγιώτη Κατσούλα, Κεφαλαιαγορά και Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων, Αθήνα Ιούνιος 1994, σελ. 37-38*).

31. *Ε. Νισυραίος, Δικ ΑΕ, τόμος Ι, σελ. 488.*

32. 1034 ΑΚ, 35 εδ.β' ΕμπΝ. Βλ. ΜονΠρΘεσ 1206/1988, ΕΕμπΔ 1988.625, ΑΠ 471/1984, ΕΕμπΔ 1985.467.

33. Βλ. *Ρόκα Ν., ό.π., σ. 179, Λεβαντή, σ. 643, Λεονταρή, σελ. 136, Παμπούκη, Ένταξη κτλ., σ. 45* βλ. και ΑΠ 471/84, ΕΕμπΔ 1985.467, ΜονΠρΘεσ. 1206/88, ΕΕμπΔ 1988.625.

34. Βλ. *Ματίνα Κορδή-Αντωνοπούλου, Έγγραφο του χρηματοπιστωτικού συστήματος, Εκδόσεις Σάκκουλα 1997, σελ. 30* «Ειδικότερα, η εξάρτηση αυτή γίνεται εμφανής κατά τη μεταβίβαση του εγγράφου. Διότι το έγγραφο λειτουργεί ως όχημα που φέρει και, άρα, μεταφέρει την απαίτηση. Συνέπεια αυτού είναι, κάθε μεταβίβαση του εγγράφου να σημαίνει και μεταβίβαση της απαίτησεως που ενσωματώνει».

35. Βλ. *Αλίκη Κιάντου-Παμπούκη, Δίκαιο Αξιογράφων, έκδοση 2η, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη 1984, σελ. 22-23-24-25 (Διακρίσεις των αξιογράφων).*

πώληση αυτή καταρτίζεται έγγραφη συμφωνία (είτε με συμβολαιογραφικό είτε με ιδιωτικό συμφωνητικό), στην οποία καθορίζονται ο αριθμός των μεταβιβαζόμενων μετοχών, το συμφωνηθέν τίμημα και ο τρόπος καταβολής του, αφού προηγουμένως υποβληθεί δήλωση στην αρμόδια Εφορία που έχει έδρα η εταιρία, όπου στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν ο Πειραιάς.

Συμπέρασμα: Επομένως, σύμφωνα με τα λεπτομερώς εκτεθέντα, εσφαλμένως εκρίθη κατά την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, όπου ζητείτο από τον αιτούντα η επίδειξη εγγράφων, ότι «εφόσον δεν συντρέχει εν προκειμένω η αναγκαία προϋπόθεση που απαιτεί ο νόμος, δηλαδή η κατοχή των εγγράφων από τον καθού η ένδικη αίτηση, είναι απορριπτέα ως ουσιαστικά αβάσιμη».